

Baročna oprema ptujske dominikanske cerkve

Polona Vidmar*

1.01 Izvirni znanstveni članek
UDK 7.034.7:[726:27-523.6](497.4Ptuj)

Polona Vidmar: Baročna oprema ptujske dominikanske cerkve. Časopis za zgodovino in narodopisje, Maribor 85=50(2014), 1–2, str. 189–230

Po razpustu ptujskega dominikanskega samostana so baročno opremo njegove cerkve razprodali in podarili drugim cerkvam. S pomočjo pisnih virov in ikonografske analize je bilo mogoče ugotoviti, da so deli velikega oltarja (skulpture sv. Dominika, sv. Avguščina, sv. Janeza Krstnika in sv. Jožefa, angelov in tabernakelj) ohranjeni v Sveti Mariji v Medmurju, deli oltarja sv. Vincencija (skulpture sv. papeža Pija V., sv. Karla Boromejskega, sv. Katarine in sv. Barbare, angelov ter tabernakelj) so na velikem oltarju cerkve sv. Vida v Donjem Vidovcu, deli oltarja sv. Dominika (skulpture sv. Tomaža Akvinskega, sv. Hiacinta (?), sv. Ladislava in sv. Florjana ter angelov) pa so ohranjeni na stranskih oltarjih v Donjem Vidovcu. V Donjem Vidovcu sta tudi oltarna slika Rožnovenske Matere Božje in kopija »druge« Marijacejske milostne podobe. Skulpture za oltar sv. Vincencija so delo Jožefa Holzingerja, za oltar sv. Dominika pa Michaela Zilla.

Ključne besede: dominikanski samostan, Ptuj, cerkvena oprema, baročno kiparstvo, baročno slikarstvo, Jožef Holzinger, Michael Zill

1.01 Original Scientific Article
UDC 7.034.7:[726:27-523.6](497.4Ptuj)

Polona Vidmar: The Baroque Furnishings and Fittings of the Ptuj Dominican Church. Review for History and Ethnography, Maribor 85=50(2014), 1–2, pp. 189–230

After the dissolution of the Dominican monastery, the Baroque fittings of its church were sold or donated to other churches. With the help of written sources and iconographic analysis, it was possible to determine that parts of the main altar (sculptures of St. Dominic, St. Augustine, St. John the Baptist and St. Joseph, the angels and the tabernacle) were preserved in Sveta Marija in Medimurje and that the St. Vincent

* Izr. prof. dr. Polona Vidmar, Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru, Koroška cesta 160, 2000 Maribor, polona.vidmar@um.si

altar parts (sculptures of St. Pope Pius V., St. Charles Borromeo, St. Catherine and St. Barbara, of the angels and the tabernacle) are on the main altar in the Church of St. Vitus in Donji Vidovec. Parts of the St. Dominic altar (the sculptures of St. Thomas Aquinas, St. Hyacinth (?), St. Ladislaus, St. Florian and the angels) are preserved on the side altars in Donji Vidovec. The altarpiece of the Rosemary Mother of God and the copy of "the second" graceful image of Mary from Mariazell are also in Donji Vidovec. The sculptures for the altar of St. Vincent were created by Josef Holzinger, and for the St. Dominic altar by Michael Zill.

Key words: Ptuj, Dominican Monastery, church furnishings and fittings, Baroque sculpture, Baroque painting, Josef Holzinger, Michael Zill

Zaradi ukinitve ptujske dominikanske postojanke leta 1786, v obdobju jožefinskih reform,¹ so likovna dela s sakralno vsebino v cerkvi in drugih samostanskih prostorih izgubila svojo liturgično, narativno in krasilno funkcijo. Karl Friedrich grof Gleispach (1748–1812), glavar mariborskega okrožja in odrejeni ukinitveni komisar, je 12. junija 1786 podpisal in z uradnim pečatom zapečatil inventarni zapisnik s popisom in cenitvijo samostanskega imetja ter opreme.² Kmalu zatem so stavbe izpraznili in jeseni organizirali dražbo, katere zapisnika še nismo našli, tako da nadaljnje usode večine cerkvene in samostanske opreme ne poznamo. Po analogiji z drugimi sočasno ukinjenimi redovnimi postojankami smemo domnevati, da so nekatere predmete, ki jih na dražbi niso uspeli prodati, prenesli v podružnične cerkve, ki so nekdaj pripadale samostanu, marsikateri kos so najbrž tudi uničili. Skromni zapis o letnem obračunu 1787 nam pove, da so številne kose opreme brezplačno predali različnim nepremožnim župnijskim cerkvam in da so smeli redovni bratje opremo svojih celic obdržati tudi po ukinitvi.³ Prispevek skuša s pomočjo pisnih virov in ikonografske

¹ Wolf, *Die Aufhebung*, str. 121–122.

² Steiermärkisches Landesarchiv, Staatsbuchhaltung, Nr. 40, K. 37: Dominikaner Pettau, »Inventarium über das sammentliche Vermögen des kraft Allerhöchsten Resolution und I. O. Gubernial Decret von 29ten Xbr. 1785 aufgelösten Dominikanerklosters zu Pettau in Untersteyer, marburger Kreises, wie soliche von mir Eides Unterzeichneten Kreishauptmann, als verordneten Klosteraufhebungskommissario den 27ⁿ Jänner d. J. aufgenommen, befunden und mit dem I. O. Gubernialbuchhaltung Beamten Johan Dominick Boresch vollendet worden«. Prepis dela inventarja, v katerem so navedene cerkvena oprema in slike, je v prilogi. Za pregled pravilnosti prepisa se zahvaljujem kolegu dr. Dejanu Zadravcu.

³ Steiermärkisches Landesarchiv, Staatsbuchhaltung, Nr. 40, K. 37: Dominikaner Pettau, nepaginirano. Kratek zapis je očitno poznal že Fran Kovačič, saj je napisal: »Sobno opravilo so prepustili patrom, razno drugo opravilo so spravili na Dunaj, kjer menda dandanes tiči v kakem muzeju ali pa diči salone dunajske gospode. Marsikaj se je z dovoljenjem vlade razpoklonilo, drugo razprodalo.« (Kovačič, *Dominikanski samostan*, 2, str. 61)

analize rekonstruirati nekdanjo cerkveno opremo in ugotoviti, pri katerih umetnikih so ptujski dominikanci v obdobju baroka naročali umetniška dela.

Oprema dominikanske cerkve je morala biti zaradi bližine in konkurenčnega odnosa s ptujskim minoritskim samostanom prav tako razkošna kakor oprema minoritske cerkve.⁴ Podobo o njej si lahko ustvarimo na podlagi omenjenega Gleispachovega inventarnega zapisnika. (Glej priloogo.) Komisar je leta 1786 s popisom začel v prezbiteriju, nato popisal predmete v zakristiji, nadaljeval v ladji, meniškem koru (sedaj imenovanem oratorij) in zaključil na vzhodni empori. V cerkvi je zabeležil šest oltarjev, poleg velikega še rožnovenskega in oltarje sv. Petra Mučenca, sv. Vincencija Ferrerskega, sv. Dominika ter oltar s tremi slikami Matere Božje na meniškem koru. Na velikem oltarju, ki ga je komisar najvišje ocenil, to je na 200 goldinarjev, so bili velika oltarna slika sv. Trojice in šest lesenih kipov. Opredelitev motiva je nenavadna, saj je bilo na oltarni sliki zagotovo upodobljeno Marijino vnebovzetje, ki mu je bila cerkev posvečena, sv. Trojica pa je lahko bila upodobljena v zgornjem delu Vnebovzetja ali verjetneje v atiki oltarja. Navedba šestih lesenih kipov kaže na široko arhitekturo oltarnega nastavka, ki je zakrivala tudi niši na zakristijski steni, v katerih sta stali leseni, polikromirani in delno pozlačeni skulpturi Vstalega Kristusa in Matere Božje. Poleg omarice za shranjevanje iz mehkega lesa in številnih svečnikov je bilo ob velikem oltarju v prezbiteriju še pet sedežev, nad katerimi je bil lesen in pozlačen baldahin, okrašen z akantovim vzorcem (verjetno s konca 17. stoletja). Ker sta bila Rožnovenski oltar in oltar sv. Petra Mučenca brez kiparskih del, smemo domnevati, da sta stala ob slavoloku, ki zaradi svoje oblike ni dovoljeval širokih oltarnih nastavkov, saj bi le-ti preveč ovirali pogled na veliki oltar; barokizirana dominikanska cerkev namreč ni imela prave slavoločne stene, ampak sta bila na njenem mestu le nekoliko ojačana pilastra. V zapisniku najprej navedeni Rožnovenski oltar, ocenjen na sedemdeset goldinarjev, je verjetno stal na evangelijski, to je južni strani slavoloka, oltar sv. Petra Mučenca, ocenjen na trideset goldinarjev, pa na njegovi severni strani. Rožnovenski oltar je bil nov in še ne polikromiran in pozlačen, vanj pa je že bila vstavljena oltarna slika. Oltar sv. Vincenca Ferrerskega, domnevno ob steni na evangelijski

⁴ Vrišer, *Baročno kiparstvo na slovenskem Štajerskem*, str. 170: »Prav gotovo pa lahko zapišemo, da je k baroku v Ptujju nemara v enaki meri kot minoritska prispevala tudi dominikanska cerkev, tudi njen ansambel.«

strani ladje, kjer so se ohranili temeljni njegove menze,⁵ je imel štiri velike kipe, dva velika in dva majhna angela in polikromiran tabernakelj. Njemu naproti je ob severni steni ladje stal oltar sv. Dominika s štirimi velikimi kipi, tremi angeli in podobo Matere Božje. Komisar je prvega ocenil na šestdeset, drugega pa na osemdeset goldinarjev. Ker sta imela oba kar po štiri velike lesene svetniške kipe, sta morala njuna oltarna nastavka zavzeti celotno širino obočne pole. V komisarjevi navedbi, da je v ladji viselo petnajst slik z različnimi motivi v črnih luženih okvirjih, lahko prepoznamo slike petnajstih skrivnosti rožnega venca. Polikromirana prižnica iz mehkega lesa je bila stara in okrašena s pozlačenim akantovjem; kakor baldahin v prezbiteriju je bila verjetno tudi prižnica s konca 17. stoletja. V ladji so bili še: dvojni spovednici, dvaintrideset sedežev iz mehkega lesa, klečalnika, pult, kamnita kotlička za blagoslovljeno vodo in dodatna štiri-delna vrata iz mehkega lesa pri glavnem portalu. Na meniškem koru je bil oltar z lesenim Križanim in tremi naslikanimi podobami Matere Božje v pozlačenih okvirjih; stal je na sredini severne stene meniškega kora, kjer je bil venčni zidec, nastal ob baročni prezidavi cerkve leta 1692, prekinjen.⁶ Na meniškem koru je bilo še dvoje večjih in dvoje manjših kornih klopi z vgrajenimi svečniki, štirje klečalniki, tri dolge klopi brez naslonjal, dvodelni pult, nekaj knjig in majhen star pozitiv. Na vzhodni empori so bile orgle s šestimi registri in tremi mehovi; na njihovem ohišju je bila upodobljena Mati Božja. Sicer so bili na vzhodni empori še klečalnika, stola brez naslonjala, pulta za glasbenike in lesena raglja.

Popisu cerkvene opreme v zapisniku brez prekinitve sledijo predmeti, ki so bili v drugih samostanskih prostorih na Ptuju, v Zgornjem uradu v Apačah in v Kacherlovem dvoru v Novi vasi pri Ptuju.⁷ Na hodniku pri sobi novicev na Ptuju je komisar navedel različne poslikane deske, ki so pripadale sv. Grobu. V bližini sta morala biti tudi velika polica iz mehkega lesa s pultom in star oltar iz pobarvanega papirja. V kapeli Zgornjega urada je naveden naslikan oltar s slikama v črnih okvirjih, s pozlačenimi školjkami in steklenimi ploščami.⁸ V Zgornjem uradu so bile tudi: stari

⁵ Temelje oltarnih menz dveh stranskih oltarjev so odkrili med obnovitvenimi deli leta 2012.

⁶ Za podatek o prekinjenem venčnem zidcu na severni steni meniškega kora se zahvaljujem Branku Vnuku.

⁷ Prim. tudi: Kovačič, *Dominikanski samostan*, 1, str. 27.

⁸ Navedba oltarja iz pobarvanega papirja se je morala Franu Kovačiču zdeti nenavadna, saj je ob njej naredil klicaj. Iz opisa oltarja v Zgornjem uradu (»... črno barvan, obrobljen s pozlačenimi školjkami in okrašen s steklenimi ploščami ...«) pa je sklepal, da je bil oltar še srednjeveški. V 15. in 16. stoletju je namreč zasledil odloke, ki so zahtevali odstranitev

sliki, tri kanonske table v črnih okvirjih in stara oltarna blazina. V kapeli Kacherlovega dvora pa je bil oltar sv. Dominika s portatilom, tremi kanonskimi tablami, oltarno blazino in prtom.

Na naslednjih štirih straneh inventarnega zapisnika so navedene slike in grafike, ki so bile v samostanskih prostorih, Zgornjem uradu, Spodnjem uradu v Podlehniku in v Kacherlovem dvoru. Pri nekaterih je navedena tematika, sicer pa je komisar več pozornosti namenil okvirjem, sploh če so bili le-ti pozlačeni. Zasedimo upodobitve svetnikov, sv. Dominika, sv. Ane, sv. Janeza Nepomuka, in šest upodobitev Matere Božje, od teh eno rožnovensko in dve kopiji Marijine milostne podobe v Landshutu. Slike štirih evangelistov so visele v sobi Spodnjega urada s številko tri. V dvorani Spodnjega urada je bilo enajst slik, devet velikih slik apostolov ter dve krajini. Posebej bogato opremljen je bil ptujski križni hodnik z dvaindvajsetimi velikimi in dvainštiridesetimi majhnimi zelo starimi slikami redovnih svetnikov. V starem refektoriju sta viseli veliki polkrožno zaključeni sliki redovnega in samostanskega ustanovitelja. Ni jasno, zakaj komisar v obeh primerih uporablja množino namesto ednine (nem. »... *Bild der Ordenstifter ... , der Klosterstifter*«), saj je bil na prvi zagotovo upodobljen sv. Dominik, na drugi pa verjetno (drugi) ustanovitelj samostana, Bernard Ptujski. V meniških celicah, sekretariatu, sobi noviciata, »drugi« dvorani in sobi provincialata so bili obešeni številni tezni listi (nem. *Thesenblatt*), skupaj jih je v inventarju navedenih triinpetdeset. V priorjevi sobi Spodnjega urada so bile slike sv. Vincencija Ferrerskega, sv. Ludvika, sv. Štefana in sv. Tekle. Dve leti kasneje, 1. novembra 1788, je bil spisan še inventar, ki pa navaja le opremo Kacherlovega dvora ter Spodnjega in Zgornjega urada.⁹ V Kacherlovem dvoru so bili oltar s sliko sv. Dominika, tremi kanonskimi tablami, oltarno blazino in prtom v kapeli, trije veliki tezni listi z okvirji, 28 starih slik iz papirja (grafik), pet teznih listov v drugi sobi ter štiri stare slike v tretji sobi. V priorjevi sobi Spodnjega urada so bile še vedno slike sv. Vincencija, sv. Ludvika, sv. Štefana in sv. Tekle. V dvorani istega urada je viselo devet velikih slik apostolov, dve krajini s slabima okvirjema in morda slika Matere Božje s prav tako slabim okvirjem. Štiri slike evangelistov so bile v sobi s številko tri. V sobi s številko dve je viselo pet starih teznih listov, v sobi s številko štiri so bili trije, v drugi dvorani pa jih je viselo še

oltarjev s steklenimi ploščami, podobnimi ogledalom. Domneval je, da so redovniki oltar odstranili iz dominikanske cerkve in ga uporabili v zasebni kapeli Zgornjega urada. Glej: Kovačič, *Dominikanski samostan*, 1, str. 27.

⁹ Zgodovinski arhiv na Ptuj/0381, Fotokseroteka arhivskega gradiva, šk. 93, nepaginirano.

pet. V kapeli Zgornjega urada je leta 1788 še vedno naveden naslikan oltar s pozlačenimi školjkami in steklenimi ploščami. Na njem so bile dve stari sliki, tri kanonske table s črnimi okvirji in stara oltarna blazina. Sicer so v Zgornjem uradu samo še v sobi s številko tri visele tri slike.

Kakor je bilo že navedeno, nadaljnja usoda v Gleispachovem inventarju navedenega samostanskega imetja ni znana. Adam Wolf brez omembe vira navaja, da je bilo nekaj samostanskega imetja prodanega za 8477 goldinarjev, kameralni računski urad pa je od samostana pridobil samo 19.418 goldinarjev.¹⁰ Podrobnejše podatke bi lahko pridobili le iz zapisnika javne dražbe, ki je potekala jeseni 1786, vendar mi njegova ohranitev ni znana. Po znanih pisnih virih je mogoče identificirati samo enega od kupcev, ki so na dražbi sodelovali. To je bil Josip Čunčić (Josephus Csuncsics), med letoma 1782 in 1813 župnik v Donjem Vidovcu v Medmurju.¹¹ V času dražbe so v njegovo župnijo spadale še podružnice v Sveti Mariji v Medmurju, Kotoribi in Donji Dubravi, ki pa so že tri leta kasneje, 1789, postale župnijske.¹²

Da je veliki oltar v cerkvi Marijinega Vnebovzeta v Sveti Mariji v Medmurju (slika 1) donjevidovski župnik kupil na ptujski dražbi, izvemo iz vizitacijskega zapisnika iz leta 1793.¹³ Zastavlja pa se vprašanje, katere dele ptujskega oltarnega nastavka so v cerkvi sv. Marije uporabili, saj je prezbiterij precej manjši od ptujskega. Sedanja podoba je oltar dobil med obnovo v letih 1909/1910, ki je potekala v času župnika Eduarda Cirkvenčiča in je dobro dokumentirana.¹⁴ Vodil jo je pozlatař in restavrator Alois Zoratti iz Maribora, ki jo je tudi podrobno opisal. 29. januarja 1909 je sestavil predračun za obnovo, v katerem je natančno zabeležil trenutno stanje cerkvenih oltarjev.¹⁵ Iz predračuna izvemo tudi, da je Zoratti med drugim zasnoval poslikavo prezbiterija, da se je ujemala z oltarjem. V tehniki freske jo je izvedel slikar Osvald Bierti iz Gemone s petimi italijanskimi pomočniki. Po Zorattijevih navodilih je Bierti nad oltarjem naslikal sv. Trojico, ki ima

¹⁰ Wolf, *Die Aufhebung*, str. 122.

¹¹ Lukinović, Markač, *Župa Sveta Marija*, str. 64.

¹² Lukinović, Markač, *Župa Sveta Marija*, str. 62.

¹³ »Altare majus in sanctuario B. V. Mariae in C. Ass. Elegantis statuarii laboris ac pencil majestosa plane amplitudine conspicuum recentius per D. Parochum vidovezentem Peto-vio ex ecclae Dominicanorum procuratum.« Citirano po: Horvat, *Spomenici*, str. 129.

¹⁴ Dosje o obnovi je hranjen v: Nadbiskupski arhiv Zagreb, NDS 6908/1911. Vsi podatki v tem odstavku so povzeti po dokumentih v dosjeju. Glej tudi: Lukinović, Markač, *Župa Sveta Marija*, str. 79–89.

¹⁵ Nadbiskupski arhiv Zagreb, NDS 6908/1911, »Kostenvoranschlag zur Renovierung und teilweiser Neuherstellung der Kircheneinrichtung in der Pfarrkirche in Sv. Marija«.

že pripravljeno krono za Vnebovzeto, zidar Petar Salon iz Čakovca pa je v steno prezbiterija vgradil niši za kipa. O starem oltarju je Zoratti zapisal, da sestoji iz prostostoječe menze in prav tako prostostoječih štirih kipov svetnikov (sliki 2 in 3), ki merijo 240 cm, ter pet metrov visoke in tri metre široke slike Marijinega vnebovzetja. Svetniške kipe in sliko je ocenil kot zelo kakovostna dela cerkvene umetnosti iz obdobja cvetočega baroka. Vendar je bila slika po njegovem mnenju zaradi predhodnega restavriranja povsem pokvarjena in neuporabna, zato jo bo zamenjal z novim reliefom, ki ga bo izrezbaril po vzoru slike. Obvezal se je, da ga bo izdelal iz najbolj

Slika 1: Sv. Marija v Medmurju, cerkev Marijinega vnebovzetja, veliki oltar (Foto: Monika Roškar Simonič.)

Slika 2: Sv. Marija v Medmurju, cerkev Marijinega vnebovzjetja, veliki oltar, sv. Avguštin in sv. Jožef (Foto: Monika Roškar Simonič.)

Slika 3: Sv. Marija v Medmurju, cerkev Marijinega vnebovzjetja, veliki oltar, sv. Janez Krstnik in sv. Dominik (Foto: Monika Roškar Simonič.)

kakovostnega lesa, pozlatil s čistim zlatom in polikromiral z najbolj kakovostnimi barvami. Za relief bo izdelal tudi okvir, ki se bo z njim slogovno ujema. Kipe štirih svetnikov bo ohranil, vendar jih bo drugače razporedil in za Avgušтина in Dominika pred novi niši postavil konzoli. Menzo in tabernakelj¹⁶ bo marmoriral, pozlatil in polikromiral. Obnova velikega oltarja naj bi stala 3400 kron, od tega 1400 kron novi relief in 400 kron njegov okvir. Vendar je 18. maja 1910 Zoratti poslal župniku dopis, da se je pri računanju zmotil in da je pravzaprav mislil na goldinarje in ne na krone; za izvedbo reliefa je zahteval še dodatnih 600 kron, s čimer se je župnik strinjal.¹⁷ Čeprav Zoratti pri izvedbi reliefa ves čas govori v prvi osebi, ni verjetno, da bi se kot izučeni pozlatar, ki rezbarjenja ni obvladal,¹⁸ sam lotil figur za pet metrov visok relief. Ime kiparja, ki je izdelal relief, je Zoratti zamolčal, vendar je očitno, da je delo predal večjemu kiparju, ki se je še leta 1910 uspel odlično vživeti v baročno rezbarstvo.¹⁹ Kljub temu da bi pričakovali, da je relief izdelal kipar iz Maribora ali okolice, denimo Ivan Sojč iz Vitanja,²⁰ bi po obravnavi detajlov, predvsem nežno modeliranih obrazov, smeli pomisliti, da je Zoratti delo predal Francu Bernekerju, ki je tedaj še imel atelje na Dunaju.²¹

¹⁶ Tabernakelj iz leta 1863 je delo J. Bizjaka in M. Sodiča iz Krapine. Glej: Baričević, *Barokno kiparstvo*, str. 430. Angela ob tabernaklju pa sta nastala v Zorattijevi delavnici v času obnove 1909/1910.

¹⁷ Lukinović, Markač, *Župa Sveta Marija*, str. 83.

¹⁸ Za podatek, da Alois Zoratti ni obvladal rezbarjenja in je vso rezbarsko delo predajal drugim mojstrom, se zahvaljujem restavratorju Boštjanu Roškarju, ki ga je dobil od Zorattijevega učenca Franca Blatnika.

¹⁹ Celó Sergej Vrišer je bil mnenja, da gre za baročni relief. Glej: Vrišer, *Baročno kiparstvo na slovenskem Štajerskem*, str. 212.

²⁰ Sojč je leta 1909 izrezbaril relief Marijinega vnebovzvetja za veliki oltar župnijske cerkve v Cirkovcah, ki je po merah primerljiv z reliefom v Sveti Mariji v Medmurju. Reliefa se v kompoziciji, Marijini drži in draperijah, ki so v Sveti Mariji očitno ustvarjene po baročnem vzoru, predvsem pa tudi v modeliranju obrazov v tolikšni meri razlikujeta, da reliefa v Sveti Mariji ne moremo pripisati Sojču. O reliefu v Cirkovcah glej: Stegenšek, *Novi oltar Marijinega vnebovzvetja*.

²¹ Obrazi figur na reliefu Marijinega vnebovzvetja so primerljivi z Bernekerjevimi portreti dečkov in deklic iz prvega desetletja 20. stoletja ter s putti, ki personificirajo štiri letne čase, Diano in Ateno, ki jih je Berneker izklesal v letih 1900–1901 po naročilu grofa Pallavicinija za vrt gradu Jemnice na Moravskem. Edino po namenu in materialu res primerljivo delo pa so leseni reliefi Dobrega pastirja in dveh angelov na prižnici v cerkvi sv. Marjete v Kotljah, ki jih je Berneker signiral in datiral leta 1896. Kakovost izvedbe je na reliefu Marijinega vnebovzvetja neprimerno višja, to pa ne preseneča, saj so reliefi na koteljski prižnici Bernekerjevo prvo samostojno delo, ki ga je izvedel še pred vpisom na Akademijo za upodabljalno umetnost na Dunaju. O prižnici in kiparskih delih v Jemnicah glej: Spanžel, *Franc Berneker*, str. 15 in 17.

Iz Zorattijevih spisov je razvidno, da so od velikega oltarja dominikanske cerkve ohranjene le monumentalne skulpture sv. Avguština, sv. Jožefa, sv. Janeza Krstnika in sv. Dominika, slika Marijinega vnebovzetja je žal izgubljena. Na podlagi sorodnih slogovnih značilnosti sta z istega oltarja ohranjena še velika lesena angela (slika 4) – sedaj postavljena na venčni zidec v prezbiteriju – za katera Anđela Horvat napačno meni, da sta izdelana iz štuka.²²

Slika 4: Sv. Marija v Medmurju, cerkev Marijinega vnebovzetja, prezbiterij, angel (Foto: Monika Roškar Simonič.)

Ime kiparja dominikanskega velikega oltarja se v samostanskih virih ni ohranilo. Iz samostanske kronike izvemo, da je prior Karol Murner (1752–1757 in 1763–1766) leta 1757 priskrbel veliki oltar z novo sliko (... *paravit*

²² Horvat, *Spomenici*, str. 128.

cum nova imagine aram majorem...).²³ Med svojim drugim prioratom pa je dal Murner že prej postavljeni veliki oltar polikromirati in pozlatiti.²⁴ Med drugim prioratom je dal na novo postaviti, polikromirati in pozlatiti tudi nekdanji oltar sv. Križa, ki so ga leta 1694 posvetili svetim devicam in mučenicam Luciji, Agati in Apoloniji; opremil ga je s Križanim, ki je prej visel nad stranskimi cerkvenimi vrati, in dal zanj izdelati nove skulpture omenjenih svetnic.²⁵ Za oltar sv. Lucije, Agate in Apolonije je mizarju in kiparju plačal dvesto sedem goldinarjev, pozlatarju pa za oba oltarja 1081 goldinarjev in štiri štrtine vina; k temu je samostan za pozlatarje prispeval 152 goldinarjev, hrano in štiri štrtine vina.²⁶ Žal iz navedbe ni razvidno, kdo je prispeval večino sredstev, prior sam ali neimenovani donator, nobenega dvoma pa ni, da so bili v Sveti Mariji v Medmurju ohranjeni štirje svetniški kipi in angela izrezbarjeni leta 1757 ter polikromirani in pozlačeni v letih med 1763 in 1766.

Doslej so se z identifikacijo kiparja ukvarjali le Sergej Vrišer, Doris Baričević in Blaž Resman. Po mnenju Sergeja Vrišerja je štiri svetniške skulpture morda izdelal kipar Janez Gabrič, ki se je leta 1760 na Ptujju poročil z Ano Marijo Spisserin in tukaj umrl pred letom 1792, ko se Ana Marija

²³ Zgodovinski arhiv na Ptujju, 0177, Arhiv mesta Ptujja, šk. 30, ov. 84, Memorabilia I., str. 53 (»Item paravit cum nova imagine aram majorem, nec non magnis sumptibus valde necessarium tectum Ecclesiae conventualis, tectum quidem 1756, aram vero 1757.«) Fran Kovačič napačno navaja, da je dal Murner leta 1757 veliki oltar popraviti in da je zanj naročil novo sliko (Kovačič, *Dominikanski samostan*, 1, str. 22). Napačna je tudi navedba Jožeta Mlinariča, ki je zapisal, da je dal Murner leta 1757 popraviti veliki oltar iz leta 1648 in je zanj naročil novo podobo. Glej: Mlinarič, *Dominikanski samostan*, str. 201. Posledično so napačne tudi navedbe v umetnostnozgodovinskih publikacijah. Glej na primer: Vrišer, *Baročno kiparstvo na slovenskem Štajerskem*, str. 211–212; Curk, *Dominikanski samostan*, str. 338 (z datacijo obnove velikega oltarja med 1757 in 1767). Za pomoč pri novem branju in interpretaciji navedb v kroniki se zahvaljujem dr. Ani Lavrič.

²⁴ Zgodovinski arhiv na Ptujju, 0177, Arhiv mesta Ptujja, šk. 30, ov. 84, Memorabilia I., str. 56 (»Sub hoc Priore Ara major sub ipso antea exstructa, deaurata et decolorata fuit ...«)

²⁵ Zgodovinski arhiv na Ptujju, 0177, Arhiv mesta Ptujja, šk. 30, ov. 84, Memorabilia I., str. 56 (»... pariter ara S. Crucis / qua in honorem SS. Luciae, Agathae et Appoloniae VV. et MM. anno 1694 consecrata fuerat / ab eo noviter extructa et decolorata fuit. Statua crucifixi, qua prius supra lateralem ecclesiae janua pendebat, eo delata fuit, ac in perpetuam memoriam ac Venerationem praefatarum SS. Virg. et Martyrum, loro imaginis earumdem statuae ara imparita existunt.«) Oltarja sv. Lucije, Agate in Apolonije leta 1786 ni bilo več. Najbrž so ga okrog 1780 nadomestili z oltarjem sv. Vincencija Ferrerskega, o katerem bo govor v nadaljevanju.

²⁶ Zgodovinski arhiv na Ptujju, 0177, Arhiv mesta Ptujja, šk. 30, ov. 84, Memorabilia I., str. 56 (»Dati fuerunt arculario et statuario pro praefata ara ducenti septem floreni, Marmorario autem pro deauratione et decoloratione amborum Altarium dati fuerunt 1081 F. et 4. startinae vini. Contribuit ad hoc conventus 152 florenos, victam marmorariis, et 4. startinas vini.«)

omenja kot vdova; družina je živela v hiši številka 98.²⁷ Medtem ko je Dorris Baričević Gabričevo avtorstvo velikega oltarja dominikanske cerkve zavrnila,²⁸ pa se je z njim pogojno strinjal Blaž Resman, ki je ugotovil, da je bil Gabrič leta 1726 rojen v Krškem; z njegove signature na velikem oltarju komendske cerkve pa je tudi razbral, da je kipar leta 1758 živel v Veleméru.²⁹ Veliki oltar v Komendi je doslej edino Gabričevo dokumentirano delo, po mnenju Blaža Resmana pa bi utegnile biti njegove tudi nekatere odlične plastike tik za današnjo slovensko-madžarsko mejo, ki so v razpravi Marie Aggházy ostale anonimne ali pripisane »krogu Filipa Jakoba Strauba«.³⁰

Zgoraj navedeni zapisi v kroniki, ki dokazujejo nastanek skulptur v času Murnerjevega priorata, časovno ne nasprotujejo Gabričevemu avtorstvu, vendar primerjava dominikanskih kipov s komendskimi vendarle zbuja dovolj dvomov, da bi jih smeli pripisati Gabriču. Drže Gabričevih kipov so manj prepričljive, anatomija manj pravilna, predvsem pa so razlike opazne v obravnavi detajlov; Gabrič je svojim likom v Komendi izdelal tako ne navadno velika in štrleča ušesa, da se zdi, da bi bilo mogoče po tej osebni značilnosti njegove kipe zlahka prepoznati, tudi če niso dokumentirani. Dominikanci so za svoj veliki oltar očitno najeli drugega kiparja, čigar identiteta ostaja neznana in izziv za nadaljnje raziskave.

Poleg velikega je Josip Čunčič na dražbi kupil še dva ptujska oltarja za župnijsko cerkev sv. Vida v Donjem Vidovcu. V omenjenem vizitacijskem zapisniku iz leta 1793 tega podatka ne zasledimo, zabeležil pa ga je župnik Ivan Golub, ki je v Donjem Vidovcu služboval med letoma 1872 in 1919.³¹ Njegova nedatirana *Knjiga spomina vrednih dogodkov (Liber memorabilium)* velja za zanesljivo, saj naj bi imel pred seboj še stare račune in druge spise, ki niso več ohranjeni.³² Golub navaja, da sta bila leta 1786 na Ptuj po ceni 151 florintov in 30 krajcarjev kupljena dva oltarja zaradi kipov in ornamentike, ki so jih kasneje dejansko dodali na nove oltarne nastavke. Nadaljuje, da je bila na isti javni dražbi verjetno kupljena tudi podoba bla-

²⁷ Vrišer, *Baročno kiparstvo na slovenskem Štajerskem*, str. 211–212.

²⁸ Baričević, *Barokno kiparstvo*, str. 335–336, 460.

²⁹ Resman, *Kiparstvo poznega baroka*, str. 141–146. Na signaturi je navedeno: »Iohanes Gabritsch / Phile.er / Fecit / 1758«. Manjkajoči dve črki v navedbi kraja je Resman dopolnil z MI in kraj interpretiral kot Velemér. Pri tem se je oprl na podatek, ki ga je objavila Maria Aggházy, da je kipar Johann Gabritz v letih 1752–53 za neugotovljeno delo v bližnjem Homokkomáronu prejel 40 goldinarjev. Glej: Aggházy, *Steirische Beziehungen*, str. 336.

³⁰ Resman, *Kiparstvo poznega baroka*, str. 143.

³¹ Lukinović, Markač, *Župa Sveta Marija*, str. 77.

³² Lukinović, Markač, *Župa Sveta Marija*, str. 77.

žene Marije z Detetom, ki je sedaj nad tabernakljem velikega oltarja, slavno delo, naslikano na les, pozlačeno in opremljeno z grbi verjetnih donatorjev in vojvodine Štajerske.³³

Po dosedanjih interpretacijah Golubovega navedka naj bi bile s Ptuja skulpture stranskih oltarjev v cerkvi sv. Vida v Donjem Vidovcu.³⁴ Vendar primerjava števila in ikonografije ohranjenih del v Donjem Vidovcu s podatki v inventarnem zapisniku leta 1786 privede do nedvomnega sklepa, da je župnik Josip Čunčič na ptujski dražbi kupil oltarja sv. Dominika in sv. Vincencija Ferrerskega. Nato so kiparska dela in eno slikarsko z njih namestili na veliki ter oba stranska oltarja donjevidovske cerkve. Hipoteza se ujema z oceno vrednosti obeh oltarjev v Gleispachovem inventarju (Priloga), v katerem sta skupaj ocenjena na 140 florintov; za 11 florintov in 30 krajcarjev pa je župnik Čunčič očitno kupil še neke druge kose opreme, najbrž sliko Rožnovenske Matere božje, kot bomo videli v nadaljevanju.

Za veliki oltar v cerkvi sv. Vida (slika 5) Anđela Horvat navaja krajevne govornice, da izhaja s Ptuja in da v vizitacijskem zapisniku leta 1793 tega podatka niso zabeležili.³⁵ Po mnenju Sergeja Vrišerja je veliki oltar izdelal mariborski kipar Jožef Holzinger leta 1793 za donjevidovsko cerkev; Holzinger je po njegovem mnenju za cerkve v severni Hrvaški izdelal še nekatere velike in stranske oltarje ter prižnice.³⁶ Vrišerjeve ugotovitve o Holzingerjevem opusu v Medmurju je povzela in nadgradila Doris Baričević.³⁷ V nasprotju z navedenima umetnostnima zgodovinarjema pa menim, da sta za donjevidovsko cerkev leta 1793 nastali oltarna arhitektura velikega oltarja, ki se po obliki povsem ujema z oltarnim prostorom in je delo neznanega mizarja, ter provincialna skupina sv. Trojice v atiki, ki prav ne more biti Holzingerjevo delo. Kiparju oziroma njegovim delavnicam,

³³ »In ista publica auctione procurata est verosimiliter cum istis altaribus effigies b. Mariae cum prole super tabernaculum arae majoris locata, opus celebre, depictum in tabula lignea inaurata cum insigniis probabiliter donatoris et ducatus Styriae.« Citirano po: Horvat, *Spomenici*, str. 136. Navedba je s strani 29 Golubove *Liber memorabilium*.

³⁴ Vrišer, *Dela štajerskih baročnih kiparjev*, str. 151–153; Baričević, *Barokno kiparstvo*, str. 336.

³⁵ Horvat, *Spomenici*, str. 134: »Ara Sti Viti c. imagine pulchrae picta, sat magna, et cornice statuarii laboris affabre facta, statuis item ex latere positis amene pictis novitus positum.«

³⁶ Vrišer, *Dela štajerskih baročnih kiparjev*, str. 149–151 (s pripisi oltarjev v Sv. Juraju na Bregu, Štrigovi in Donjem Vidovcu); Vrišer, *Baročno kiparstvo na slovenskem Štajerskem*, str. 215–217 (s pripisi oltarjev v Virovitici, Štrigovi, Donjem Vidovcu, Sv. Juraju na Bregu in Zlatarju ter prižnice v Kotoribi); Vrišer, *Jožef Holzinger*, Maribor 1997, str. 102–104 (s pripisi vseh v tej opombi navedenih del, pri čemer se je oprl tudi na ugotovitve Doris Baričević).

³⁷ Baričević, *Barokno kiparstvo*, str. 339–351.

saj skulpture ne dosega jo kakovosti Holzingerjevih najboljših del, lahko pripišemo svetniške figure sv. Katarine, sv. Barbare, sv. papeža Pija V. in sv. Karla Boromejskega (slika 6), tabernakelj z reliefi Žrtvovanja Izaka, Češčenja Zlatega teleta in Mojzesa, ki izvabi vodo iz skale, angela na ogredju in ornamentiko.

Slika 5: Donji Vidovec, cerkev sv. Vida, veliki oltar (Foto: Polona Vidmar.)

Slika 6: Donji Vidovec, cerkev sv. Vida, veliki oltar, skulpture svetnikov (Foto: Polona Vidmar.)

Nobenega dvoma ni, da so omenjena kiparska dela nastala za ptujsko dominikansko cerkev, saj je med svetniškimi figurami upodobljen sveti papež iz vrst dominikanskega reda (slika 7). Za vaško cerkev v Donjem Vidovcu njegovega kipa pač ne bi naročili, medtem ko bi bila njegova upodobitev na enem od stranskih oltarjev dominikanske cerkve pričakovana, predvsem na oltarju ob južni cerkveni steni, v bližini rožnovenskega oltarja. Sv. Pij V. ima za pasom obešen rožni venec, saj je po zmagi nad Osmani pri Lepantu leta 1571 praznik rožnovenske Matere božje uvedel za vso cerkev. Ker je komisar v inventarnem zapisniku tabernakelj navedel le na stranskem oltarju sv. Vincencija Ferrerskega, smemo domnevati, da so bila kiparska dela, ki so sedaj na velikem oltarju v Donjem Vidovcu, namenjena prav oltarju sv. Vincencija Ferrerskega. V sedanji postavitvi so figure napčno razvrščene. Sv. Katarina je bila prvotno na desni, evangelijski strani, in Barbara na levi, prav tako je bil papež Pij nameščen na desni, kardinal Karel Boromejski pa na levi strani oltarnega nastavka. Vsebinsko sta Pij V. in Karel Boromejski dobro premišljen par, saj sta bila sodobnika, prijatelja in sta se skupaj zavzemala za nekatere reforme cerkve; Pij V. je bil za papeža izvoljen predvsem na pobudo kardinala Karla Boromejskega,³⁸ poleg tega

³⁸ O odnosu med papežem Pijem V. in kardinalom Karlom Boromejskim glej: Benedik, *Papeži*, str. 246–248.

sta oba prikazana s portretnimi potezami. Medtem ko dosega skulptura sv. Karla Boromejskega v drži, izrazu in detajlih draperije visoko kakovost Holzingerjevih del, lahko pri figurah sv. Pija V., predvsem pa obeh svetnic, predpostavimo, da so v veliki meri delo pomočniške roke.

Slika 7: Donji Vidovec, cerkev sv. Vida, veliki oltar, sv. papež Pij V. (Foto: Polona Vidmar.)

Glede na slogovne značilnosti skulptur in prevlado klasicistične nad rokokojsko ornamentiko, predvsem na tabernaklju, je Holzinger kiparska dela za ptujski stranski oltar sv. Vincencija Ferrerskega izdelal v drugi polovici sedemdesetih let 18. stoletja. V tem obdobju je bil zagotovo v stiku s ptujskimi dominikanci, saj mu lahko pripišemo ornamentiko in angelske glavice na rožnovenskem oltarju v cerkvi sv. Trojice v Podlehniku, ki so ga dominikanci preuredili leta 1776.³⁹ Oltar sv. Vincencija Ferrerskega s Hol-

³⁹ Tedaj so mizarju, kiparju, slikarju in pozlatarju za preureditev oltarja izplačali skupaj 731 goldinarjev (Mlinarič, Dominikanski samostan, str. 221). Oltar je še ohranjen in kaže,

zingerjaevimi kipi je bil torej ob razpustu samostana še skoraj nov, o čemer priča tudi njegova dokaj visoko ocenjena vrednost v inventarju. Verjetno je nastal v času priorja Frančiška Ksaverija Hillepranda (1772–1776) ali Sigismunda Weillerja (1776–1778).⁴⁰

Skulpture in ornamentiko z nekdanjega ptujskega oltarja sv. Dominika, ki je stal ob severni steni ladje, so v Donjem Vidovcu namestili na stranska oltarja sv. Antona Padovanskega (slika 8) in sv. Benedikta (slika 9), v inventarnem zapisniku omenjeno sliko Matere Božje pa so namestili nad tabernakljem velikega oltarja. Po gestah in držah smemo sklepati, da sta bila na Ptuju kipa dominikanskih svetnikov postavljena ob tronu, kipa sv. Ladislava in sv. Florjana pa ob straneh oltarne nastavka.

Slika 8: Donji Vidovec, cerkev sv. Vida, oltar sv. Antona Padovanskega
(Foto: Polona Vidmar.)

Slika 9: Donji Vidovec, cerkev sv. Vida, oltar sv. Benedikta
(Foto: Polona Vidmar.)

da so bili leta 1776 izdelani arhitektura, ornamentika in angelske glavice, medtem ko je oltarna slika starejša. Ob vstavitvi v nov nastavek so jo morali v zgornjem delu obrezati. Enak nastavek s Holzingerjevimi angelskimi glavicami in ornamentiko ima tudi oltar sv. Ane v isti cerkvi. Tudi vanj je vstavljen starejša slika.

⁴⁰ O priorjih: Mlinarič, Dominikanski samostan, str. 237.

Od dominikanskih svetnikov lahko po atributu – kelihu – prepoznamo sv. Tomaža Akvinskega (slika 10), medtem ko je njegov pendant brez atributov. Morda je upodobljen sv. Hiacint Poljski (slika 11), ki naj bi leta 1221 ustanovil dominikanski samostan v Brežah na Koroškem, matico ptujskega samostana. Od zunanjega para je poleg povsod prisotnega sv. Florjana ikonografsko zanimiv sv. kralj v oklepu in z mečem (slika 12). Glede na povezave ptujskega samostana z ogrskimi redovnimi postojankami in na njegovo vključitev v ogrsko redovno provinco leto 1702,⁴¹ smemo domnevati, da je upodobljen eden od svetih ogrskih kraljev, najverjetneje sv. Ladislav (1040–1095). Sv. Ladislava so za razliko od sv. Štefana in sv. Emerika upodabljali v zrelih moških letih, poleg tega je bil ustanovitelj škofije v Zagrebu.⁴²

Slika 10: Donji Vidovec, cerkev sv. Vida, oltar sv. Antona Padovanskega, sv. Tomaž Akvinski (Foto: Polona Vidmar.)

Slika 11: Donji Vidovec, cerkev sv. Vida, oltar sv. Antona Padovanskega, sv. Hiacint (?) (Foto: Polona Vidmar.)

⁴¹ Mlinarič, *Dominikanski samostan*, str. 195.

⁴² Sv. Ladislav je zagrebško škofijo ustanovil okrog leta 1094. Glej: Lukinović, Markač, *Župa Sveta Marija*, str. 28.

Slika 12: Donji Vidovec, cerkev sv. Vida, oltar sv. Benedikta, sv. Ladislav

Skupina štirih figur Dominikovega oltarja z vitkimi spiralno uvitimi telesi in ostro nagubanimi draperijami je mogla nastali šele tik pred razpustom samostana, verjetno okrog leta 1780. Posredni dokaz, da je bil oltar postavljen tako pozno, je tudi njegova razmeroma visoka vrednost v inventarnem zapisniku; kakor je bilo že omenjeno, ga je komisar ocenil na osemdeset goldinarjev. Kipi so kakovostno kiparsko delo z zelo osebnim umetniškim pečatom. Njihovi individualizirani obrazi z vzporednimi gubami na vratu mejijo na karikaturu. S kontrastno zasnovanimi pogledi, gestami in držami se svetniški liki obračajo k podobi v tronu in k vernikom, njihovemu teatralnemu delovanju ne manjka strasti in vznesenosti. Patetični vtis poudarjajo tudi nenaravno, vendar domiselno razvihrane draperije, ki z globokimi in trdo lomljenimi gubami odslikavajo emocionalno vznurjenost svetnikov. Posebej sv. Tomaž Akvinski je s svojo elegantno kontrapostno stoji in strogim obrazom izjemno prepričljiv.

Dominikanci so naročilo za izdelavo kipov oltarja sv. Dominika predali večjemu kiparju, ki na Ptuj – če sodimo po ohranjenem gradivu – sicer ni dobival naročil. Sergej Vrišer je kot najbolj sorodno delo navedel oltar sv. Krištofa na Polenšaku, ki naj bi izviral iz zaprtega frančiškanskega samostana v Ormožu.⁴³ Verjetno se mu je zdelo, da bi dela nastala v eni izmed ptujskih rezbarskih delavnic, vendar avtorja na podlagi življenjepisnih podatkov ptujskih kiparjev 18. stoletja ni uspel identificirati;⁴⁴ kasneje pa je figure primerjal s tistimi na oltarju sv. Dizme v Rušah, ki so delo celovškega kiparja Krištofa Rudolfa.⁴⁵ V nasprotju z Vrišerjem je Doris Baričević v obravnavo avtorstva vključila koroškega kiparja Mihaela Zilla in mu pripisala tako figure na stranskih oltarjih v Donjem Vidovcu kakor tudi oltar sv. Krištofa na Polenšaku.⁴⁶ Po mojem mnenju smemo oltar sv. Krištofa izključiti iz primerjave, saj so figure na njem starejše in verjetno delo Štefana Mersija, ki je deloval v Rogatcu. Po drugi strani pa kažejo redka Zillova dokumentirana dela in tista, ki jih je v njegov opus na podlagi stilne kritike uvrstila Barbara Kienzl,⁴⁷ tolikšne sorodnosti s figurami nekdanjega Dominikovega oltarja, da se lahko s pripisom strinjamo. Po mnenju Kienzlove bi leta 1747 rojeni Zill lahko sodeloval s Filipom Jakobom Straubom pri izdelavi stranskih oltarjev in prižnice v benediktinski cerkvi v Šentpavlu v Labotski dolini (okrog 1770), se morda pri njem učil in kasneje v samostojnih naročilih deloval v »manieristični varianti«⁴⁸ Straubovega sloga. Vsekakor so Zillove pretirano vitke in v osi zasukane figure v plesnih držah, z markantnimi obrazi, ki mejijo na karikaturu, in živahnimi gestami (na primer sv. Ana na stranskem oltarju romarske cerkve v Heiligenstadtu), najbolj sorodna dela figuram ptujskega Dominikovega oltarja na štajersko-koroškem območju.

⁴³ Vrišer, *Dela štajerskih baročnih kiparjev*, str. 153.

⁴⁴ Vrišer, *Dela štajerskih baročnih kiparjev*, str. 153.

⁴⁵ Vrišer, *Baročno kiparstvo v Slovenskih Goricah*, str. 724. Še kasneje je Vrišer oltar sv. Krištofa sicer pripisal Jožefu Holzingerju, vendar je posebej navedel, da so na njem dopolnitve, ki pa jih ni posebej obravnaval ali razložil. Glej: Vrišer, *Baročno kiparstvo na slovenskem Štajerskem*, str. 217.

⁴⁶ Baričević, *Barokno kiparstvo*, str. 336, 358. Na kipih sv. Krištofa in apostolov sv. Andreja in sv. Jakoba st. na Polenšaku je avtorica prepoznala vse odlike stilnega repertoarja Mihaela Zilla.

⁴⁷ Kienzl, *Die beiden Querhausaltäre*, str. 571–582; Neubauer-Kienzl, *Plastik*, str. 85–91.

⁴⁸ Neubauer-Kienzl, *Plastik*, str. 86. O Zillovem avtorstvu v Šentpavlu tudi: Schemper-Sparholz, *Philipp Jacob Straub*, str. 542–543.

Slika 13: Donji Vidovec, cerkev sv. Vida, veliki oltar,
Mati Božja z Detetom (Foto: Polona Vidmar.)

Ptujski dominikanci so morali imeti utemeljen razlog, da kiparskih del na Dominikovem oltarju niso zaupali Jožefu Holzingerju. Oltar je bil pendant tik pred tem postavljenega oltarja sv. Vincencija v ladji in oba sta bila zasnovana s po štirimi svetniškimi figurami; s predajo naročila istemu kiparju bi dominikanci dosegli skladnejše ujemanje med obema oltarjema. Morda s Holzingerjem iz neznanega razloga niso bili zadovoljni ali pa so na izbiro vplivale dominikanske povezave s Koroško.

V donjevidovski *Liber memorabilium* je tudi za podobo Matere Božje z Detetom na velikem oltarju (slika 13) zabeleženo, da verjetno izhaja s Ptuja.⁴⁹ S problemom, ali je podoba res ptujske proveniencie ali pa je bila prenesena iz katere od bližnjih medmurskih cerkva, se je doslej ukvarjala le Anđela Horvat, vendar je vprašanje pustila odprto.⁵⁰ Kakor bo razvidno v

⁴⁹ Glej opombo 33.

⁵⁰ Horvat, *Spomenici*, str. 135–137.

nadaljevanju, pa menim, da gre za podobo, ki jo komisar leta 1786 omenja kot *Muttergottes Bildniß* na oltarju sv. Dominika. Opis župnika Goluba glede materiala in tehnike ni ustrezen, saj ne gre za tabelno sliko, pač pa za tolkljan, punciran, s steklenimi dragulji in imitacijo belih in temnih biserov okrašen ter poslikan relief iz pločevine.

Relief je kopija milostne podobe (slika 14), ki jo je romarskemu središču Mariazell (Marijino Celje) daroval ogrski kralj Ludvik Veliki iz rodbine Anžujcev.⁵¹ Po kasnejši legendi se je Marijina podoba čudežno pojavila na Ludvikovih prsih in mu v bitki – v kateri jo je nosil na prsih – prinesla zmago.⁵² Čudodelno podobo, ki jo hranijo v marijacejski zakladnici in je v literaturi znana z imenom *Schatzkammerbild*, so skozi stoletja častili predvsem ogrski romarji kot »ogrsko Mater Božjo« in kot »Magna Hungarorum Domina«.⁵³ Trecentistično tabelno sliko je Wilhelm Suida pripisal sienskemu slikarju Andrei Vanniju (ok. 1330–ok. 1413), ki naj bi jo naslikal okrog leta 1360.⁵⁴ Vanni je med letoma 1355 in 1360 naslikal tudi tabelno sliko sv. Frančiška po naročilu neapeljske kraljice Johane I. iz rodbine Anžujcev.⁵⁵ Pripis Vanniju potrjuje tudi stilno-kritična analiza Horsta Schweigerta.⁵⁶ Na ozadje tabelne slike v Marijinem Celju je pritrjena temnomodro emajlirana srebrna pločevina z zlatimi heraldičnimi lilijami hiše Anžujcev, svetniška sija sta iz pozlačene srebrne pločevine in bogato okrašena z dragimi kamni in biseri, Jezusov celo z grbovnimi ščitki.⁵⁷

⁵¹ Najizčrpnje se je podobi posvetil: Wonisch, *Die vorbarocke Kunstentwicklung*, str. 73, 83–87 (z navedbo starejše literature).

⁵² Wonisch, *Die vorbarocke Kunstentwicklung*, str. 35–42. Wonisch domneva nastanek Ludvikove legende v času Henrika Moykerja von Hundsheima, ki je bil opat samostana Sankt Lambrecht med letoma 1419 in 1455. V timpanonu glavnega portala marijacejske cerkve iz let 1437/1439, ki je nastal po naročilu opata Henrika, je že upodobljen kralj Ludvik, ki Mariji predaja čudodelno podobo. Ob upodobitvi je vklesan napis: »Ludwicus rex Hungarie per matrem misericordie victoriam Turcorum gloriose obtinuit.« Glej tudi: Wonisch, *Mariazeller Wallfahrtsbücher*, str. 10–12, 117–118; Wonisch, *Führer*, str. 8–11.

⁵³ Schweigert, *Die Gnadenstatue*, str. 104.

⁵⁴ Wonisch, *Die vorbarocke Kunstentwicklung*, str. 85; Landgrebe, *Wallfahrtsbasilika Mariazell*, str. 18.

⁵⁵ Saint Fare Garnot, *Frühe italienische Malerei*, str. 67–71.

⁵⁶ Schweigert, *Die Gnadenstatue*, str. 100–101.

⁵⁷ Grbovne ščitke na Jezusovem siju omenja Hans Petschnig. Glej: Petschnig, *Die Wallfahrtskirche zu Maria-Zell*, str. 88. Horst Schweigert piše o ščitku z burbonskimi lilijami in pravi, da je bilo včasih na siju še več grbov. Glej: Schweigert, *Die Gnadenstatue*, str. 99.

Slika 14: Mariazell, »Schatzkammerbild« (Vir: Katja Landgrebe, *Wallfahrtsbasilika Mariazell*, Ried im Innkreis 1999, str. 19.)

Na okvirju Marijine podobe iz pozlačene srebrne pločevine in emajla, domnevno delu nekega neapeljskega zlatarja iz časa po 1370⁵⁸ ali neapeljskega zlatarja Pietra di Simoneja iz Siene,⁵⁹ se izmenjujejo akantovi listi in grbi. Vsa štiri heraldična znamenja, ki se na okvirju večkrat ponovijo – oba grba Ogrske, grb kraljevine Poljske in šlemni okras grba Anžujcev – so pripadala kralju Ludviku, za datacijo originala je pomemben predvsem poljski orel, saj je bil Ludvik kralj Poljske med letoma 1370 in 1382 in poljski prestolonaslednik od 1340.⁶⁰ Povsem enak okvir imajo tudi tabelne slike Marijinega kronanja in dve upodobitvi Marije z Detetom, ki jih je Ludvik Veliki leta 1367 daroval Marijini kapeli pri katedrali v Aachnu.⁶¹

⁵⁸ Landgrebe, *Wallfahrtsbasilika Mariazell*, str. 18.

⁵⁹ Lipinsky, *Das Schatzkammerbild*, str. 7.

⁶⁰ Leto prihoda na poljski prestol (1370) za datacijo ni odločilno, saj je Ludvik že leta 1340 s poljskim kraljem Kazimirjem Piastom sklenil dedno pogodbo, in je od tedaj veljal za poljskega prestolonaslednika.

⁶¹ Marijino kapelo (»Ogrsko kapelo«) v Aachnu je ustanovil Ludvik Veliki in ji leta 1367 daroval liturgična oblačila, oltarne ornate, pozlačena keliha, srebrna svečnika, tri monštrance z relikvijami svetih ogrskih kraljev Štefana, Ladislava in Emerika, dve »s srebrom pokriti« tabelni sliki in molitvenik. Po mnenju J. Hampla gre za tabelni sliki Marijinega

Kopija, ki je sedaj v Donjem Vidovcu, po kakovosti izvedbe še zdaleč ne dosega preciozno naslikanega originala v Marijinem Celju, preprostejše izdelave je tudi okvir. Na podlagi naslikanih obrazov in rok Marije in Deteta lahko predpostavimo, da je kopija nastala pozno, šele v drugi polovici 18. stoletja, tik pred postavitvijo novega nastavka oltarja sv. Dominika okrog 1780. Povod njenega nastanka še ni pojasnjen, vsekakor pa je veliko bolj verjetno, da je dragoceno kopijo »druge« marijacejske čudodelne podobe neznani donator podaril ptujskemu samostanu kakor pa vaški župnijski cerkvi v Dolnjem Vidovcu ali kateri od njenih podružnic.

Da gre za Marijino podobo, ki je nekdaj stala na oltarju sv. Dominika v ptujski cerkvi, lahko sklepamo tudi na podlagi heraldičnih znamenj ogrskega kralja Ludvika Velikega Anžuskega na njenem okvirju in zgoraj omenjenega kipa sv. Ladislava. Le-ta se v patetični drži ni obračal le k upodobitvi sv. Dominika v tronu, ampak tudi h kopiji znamenite milostne podobe, ki jo je Marijinemu Celju daroval eden od njegovih naslednikov na ogrskem prestolu. Prav pridobitev kopije milostne podobe je morala biti povod, da so dali ptujski dominikanci na oltar poleg dveh dominikanskih svetnikov in sv. Florjana postaviti tudi kip svetega ogrskega kralja.

Poleg omenjenih kiparskih del na velikem oltarju in obeh stranskih, je bila s Ptuja v cerkev sv. Vida prenesena tudi slika Rožnovenske Matere Božje s sv. Dominikom in sv. Katarino Siensko (slika 15). Sedaj je obešena na slop ladje, vendar je očitno nastala kot oltarna slika. Ker se v vizitacijah dolnjevidovske cerkve Marijin oziroma Rožnovenski oltar ne omenja,⁶² lahko sklepamo, da je slika prišla s Ptuja. Morda je prav zanjo župnik Cuncić plačal 11 florintov in 30 krajcarjev. Na sliki, ki je ob robovih obrezana, so v spodnjem delu upodobljene duše v vicah, v zgornjem Marija predaja rožni venec sv. Dominiku, Dete pa sv. Katarini. Na sumarično zasnovani sliki poleg glavnih protagonistov vidimo le še zemeljsko oblo s srednjeveško tridelno shemo sveta v obliki črk T in O (spodaj Azija, zgoraj Evropa in Afrika), psa z gorečo baklo v gobcu in nekaj operutničenih angelskih glav. Glede na slogovne značilnosti obeh naslikanih svetnikov je slika nastala v poznem 17. stoletju, upodobitev Marije spominja celo na starejše vzore iz prve polovice stoletja. Najbrž so starejšo sliko vstavili v Rožno-

kronanja in Marije z Detetom, obe označeni z Ludvikovimi heraldičnimi znamenji. V Aachenski zakladnici pa je ohranjena še ena slika Marije z Detetom, prav tako z Ludvikovimi grbi; le-ta se v popisih 1367 in 1381 ne omenja. Glej: Hampel, *Die Metallwerke*, str. 54–55; Schweigert, *Die Gnadenstatue*, str. 102. O obeh okvirjih glej tudi: ...m..., *Über die ursprüngliche Bestimmung*, str. LIV–LV.

⁶² O vizitacijah glej: Horvat, *Spomenici*, str. 134.

venski oltar, ki je bil leta 1786 nov in še ne polikromiran in je domnevno stal ob južni slavoločni steni dominikanske cerkve, manj verjetno pa gre za sliko Rožnovenske Matere Božje, ki jo komisar omenja v samostanskih prostorih.

Slika 15: Donji Vidovec, cerkev sv. Vida, Rožnovenska Mati Božja (Foto: Polona Vidmar.)

Poleg omenjenih del v hrvaških cerkvah bi lahko pričakovali, da so deli nekdanje opreme ptujske dominikanske cerkve ohranjeni tudi v župnijski cerkvi sv. Jurija v trgu Großklein na avstrijskem Štajerskem.⁶³ 1790 se je namreč župnik Vinzenz Martin Wittmeier s pisno prošnjo obrnil na graški

⁶³ Za opozorilo na spletno stran s podatki, da je oltar v cerkvi sv. Jurija iz ptujske dominikanske cerkve, se zahvaljujem kolegu Branku Vnuku.

gubernij, naj mu prepusti oltar iz opuščene ptujskega dominikanskega samostana, saj je stari veliki oltar cerkve sv. Jurija strohnel in črvojed. ⁶⁴ Gubernij in škof sta se strinjala, tako da sta Heimo Kaindl in Alois Ruhri kljub pomanjkanju nadaljnjih pisnih virov sklepala, da so oltarni nastavek pripeljali s Ptuja, ga predelali in ga v cerkvi sv. Jurija postavili kot veliki oltar. ⁶⁵ Leta 1790 bi na Ptuju morda res še utegnili najti ostanke oltarnih arhitektur, ki jih, kakor smo videli, niso odpeljali na Hrvaško, kljub temu pa se z navedeno hipotezo ni mogoče strinjati. Oltar v cerkvi sv. Jurija ne kaže znakov predelav, pa tudi po obliki in velikosti se povsem sklada z arhitekturo prezbiterja (slika 16). Malo verjetno je tudi, da bi na Ptuju našli po merah povsem ustrezno oltarno arhitekturo, ki je ne bi bilo potrebno predelovati. Glede na Gleispachov inventarni zapisnik s Ptuja tudi niso mogle priti oltarna slika sv. Jurija, svetniški figuri sv. Katarine in sv. Barbare ter angela na ogredju, ki jih je mogoče časovno umestiti v leta med 1760 in 1770 ter pripisati delavnici Veita Königerja in ne Jožefa Holzingerja, kakor so to storili avstrijski raziskovalci. ⁶⁶ V cerkvi sv. Jurija je najbrž še vedno tisti »strohnel in črvojed« oltar, ki ga je župnik Wittmaier želel zamenjati s ptujskim.

V cerkvi sv. Jurija pa zbudita pozornost tudi kipa sv. Apolonije (slika 17) in sv. Lucije, katerih prvotna postavitvev ni znana, od 1880 do 1982 pa sta stala na tedaj odstranjenem oltarju Lurške Matere božje v ladji, sedaj pa sta na konzolah v prezbiteriju. Zaradi ikonografije pomislimo, da izhajata z oltarja sv. Lucije, Agate in Apolonije, ki po inventarju ob razpustitvi sicer ni več stal v dominikanski cerkvi, vemo pa, da je prior Murner v času svojega drugega priorata (1763–1767) zanj naročil nove skulpture omenjenih svetnic. ⁶⁷ Tudi ta domneva pa se izkaže za zmotno, saj je mogoče kipa sv. Lucije in sv. Apolonije v cerkvi sv. Jurija po formalnih značilnostih časovno umestiti v leta okrog 1720.

⁶⁴ Kaindl, Ruhri, *Pfarrkirche hl. Georg*, str. 8.

⁶⁵ Kaindl, Ruhri, *Pfarrkirche hl. Georg*, str. 8.

⁶⁶ Woisetschläger, Krenn, *Steiermark (ohne Graz)*, str. 149; Kaindl, Ruhri, *Pfarrkirche hl. Georg*, str. 8.

⁶⁷ Glej opombo 25.

Slika 16: Großklein, cerkev sv. Jurija, veliki oltar (Foto: Polona Vidmar.)

Slika 17: Großklein, cerkev sv. Jurija, sv. Apolonija (Foto: Polona Vidmar.)

Po analogiji z drugimi ukinjenimi samostani predpostavljamo, da so vsaj nekatere kose neprodane opreme prenesli v cerkev sv. Trojice v Podlehniku, ki je nekdanj pripadala samostanu. Prepoznavanje opreme nekdanje ptujske dominikanske cerkve v podlehniški cerkvi ni oteženo le s pomanjkanjem pisnih virov, pač pa tudi z dejstvom, da je tudi izvorna oprema cerkve sv. Trojice nastala po naročilu ptujskih dominikancev in da sta v obeh cerkvah delovali bratovščini sv. Rožnega venca. Na podlagi ustnega izročila, oblike in mer domnevamo, da so po dražbi s Ptuja v Podlehnik prenesli cerkvene klopi, ki so bile v tolikšni meri oblikovno zastarele, da zanje med kupci ni bilo zanimanja. Ohranjene so sicer štiri enote s po šestimi klopmi, medtem ko komisar v inventarju navaja dvaintrideset sedežev. Mizarsko delo iz mehkega lesa je na vidnih straneh okrašeno z akantovim vzorcem, ki ga je izdelal soliden kipar (slika 18). Akant je natančno rezljan, masiven, vendar ploskovit. Klopi lahko časovno umeštimo najkasneje v zadnje desetletje 17. stoletja, najbrž so nastale ob veliki

baročni prenovi cerkve leta 1692. Arhivski podatki o kiparju doslej niso bili najdeni. Zaradi sorodnosti med dominikanskimi cerkvenimi klopmi in okrasom podnožij osmih enojnih in ene dvojne mize za letni refektorij ptujskega minoritskega samostana, ki jo lahko razbiramo samo na podlagi Steletovih fotografij izpred druge svetovne vojne, in zaradi sočasnosti naročila, bi morda smeli sklepati, da so ptujski dominikanci rezljanje ornamentike zaupali mariborskemu kiparju Francu Krištofu Reissu, ki je leta 1693 izrezljal okras omenjenih podnožij.⁶⁸

Slika 18: Podlehnik, cerkev sv. Trojice, cerkvene klopi (Foto: Polona Vidmar.)

Naslednji del opreme cerkve sv. Trojice, ki verjetno izvira s Ptuja, so slike rožnega venca. Njihova provenienca ni dokumentirana in mogoče je, da so nastale po naročilu dominikancev ali rožnovenske bratovščine

⁶⁸ Zgodovinski arhiv na Ptuju, Rokopis R-32, Ludvik Pečko: *Geschichte des Minoritenklosters und von Pfarre St. Peter und Paul zu Pettau*, 1861, str. 244. Glej tudi: Ciglencečki, *Samostanska oprema*, str. 329; Vrišer, *Baročno kiparstvo na slovenskem Štajerskem*, str. 227. Pogodba za podnožja in mizne plošče iz orehovine je bila novembra 1692 sklenjena z mariborskim mizarjem Hermanom Schülzem (omenjen tudi kot Schulz). Le-ta je naslednjega leta zanje prejel 90 goldinarjev, medtem ko je Franc Krištof Reiss za rezljano ornamentiko prejel 45 goldinarjev. Slikarja, ki je na sprednje stranice podnožij naslikal deset božjih zapovedi, vir ne omenja.

za cerkev sv. Trojice. Ptujski dominikanci so rožnovensko bratovščino pri svoji cerkvi sv. Trojice vpeljali leta 1686,⁶⁹ na Ptuju pa najkasneje okrog leta 1635, ko so v samostanski cerkvi na stroške samostana postavili rožnovenski oltar.⁷⁰ O ptujskem izvoru slik rožnega venca bi smeli sklepati zaradi ustnega izročila in njihove velikosti. Nenavadno velike slike rožnega venca bi namreč prej pričakovali v razsežni notranjščini ptujske cerkve kakor pri sv. Trojici. Kakor je bilo že omenjeno, jih v inventarju prepoznamo v navedbi petnajstih različnih slik v črno luženih okvirjih, ki so visele v ladji.

Slika 19: Podlehnik, cerkev sv. Trojice, Marijino obiskovanje (Foto: Polona Vidmar.)

V cerkvi sv. Trojice je deset od prvotno petnajstih slik: Oznanjenje, Obiskovanje (slika 19), Rojstvo, Dvanajstletni Jezus v templju (slika 20), Bičanje, Nošenje križa, Križanje, Vnebohod, Binkošti in Marijino kronanje. Zaradi mlajšega nastanka jih ne moremo enačiti z v virih omenjenimi slikami

⁶⁹ Mlinarič, Dominikanski samostan, str. 169, 221.

⁷⁰ Mlinarič, Dominikanski samostan, str. 168.

rožnega venca in redovnih svetnikov v naravni velikosti, ki jih je s prispevki različnih posvetnih dobrotnikov dal naslikati prior Karel Moscon (1650–1661)⁷¹ ali manj verjetno prior Dominik Moscon (1680–1683).⁷² Kronist Ambrozij Capello omenja, da so te slike v cerkvi visele še v njegovem času (1697), torej po baročni prezidavi leta 1692.⁷³ Dominikanci so jih morali v 18. stoletju nadomestiti z novimi in le-te so po razpustu samostana prenesli k sv. Trojici.

Slika 20: Podlehnik, cerkev sv. Trojice, Dvanajstletni Jezus v templju (Foto: Polona Vidmar.)

Iz ptujske cerkve verjetno izvirata tudi velika lesena svečnika iz druge polovice 17. stoletja, ki sta sedaj nameščena ob velikem oltarju cerkve sv. Trojice (slika 21). Njuna velikost bolj ustreza samostanski cerkvi kakor pa podružnici. Podnožje trikotnega tlorisa je bogato okrašeno z volutama, angelskimi glavicami in fruktoni, na stebrastih nastavkih se pojavljajo hrustančevje, fruktoni, listna ornamentika in izrezbarjeni dragi kamni. S prvotno posrebitvijo, pozlato in primerno polikromacijo dragih kamnov sta učinkovala veličastno. Seveda pa je mogoče, da so ju ptujski dominikanci k sv. Trojici prenesli že pred razpustom samostana leta 1786.

⁷¹ Mlinarič, *Dominikanski samostan*, str. 155.

⁷² Kovačič, *Dominikanski samostan*, 1, str. 23.

⁷³ Mlinarič, *Dominikanski samostan*, str. 155.

Slika 21: Podlehnik, cerkev sv. Trojice, svečnik (Foto: Polona Vidmar.)

Poleg navedenih ohranjenih del v cerkvah sv. Marije in sv. Vida v Medmurju ter sv. Trojice v Halozah bi mogli v inventarju omenjenih devet velikih slik apostolov v dvorani Spodnjega urada v Podlehniku prepoznati v slikah apostolov, ki so do leta 1941 visele v refektoriju ptujskega minoritskega samostana. Na nekaterih sta bila po dva apostola upodobljena v paru, torej je bilo slik že prvotno devet. Marjeta Ciglenečki navaja, da slik v minoritskem refektoriju leta 1788 še zagotovo ni bilo, saj je bil takrat spisan natančen inventar, v katerem niso omenjene,⁷⁴ so pa istega leta še navedene v nekdanjem dominikanskem Spodnjem uradu.⁷⁵ Slike apostolov, ki so bile nekoliko prevelike za namestitve v minoritskem refektoriju, so leta 1941 iz samostana odnesli Nemci;⁷⁶ njihovo nahajališče ni znano.

⁷⁴ Ciglenečki, Samostanska oprema, str. 335.

⁷⁵ Zgodovinski arhiv na Ptuj/0381, Fotokseroteka arhivskega gradiva, šk. 93, nepaginirano.

⁷⁶ Ciglenečki, Samostanska oprema, str. 337.

Po temeljitejšem pregledu pisnih virov in upoštevanju ikonografije upodobitev se je izkazalo, da je ohranjenih precej več baročnih umetnin iz nekdanje ptujske dominikanske cerkve, kakor jih je bilo doslej znanih v literaturi. Med ohranjenimi prevladujejo kiparska dela, medtem ko so slike in grafike, kljub izjemno visokemu številu, ki ga razberemo iz inventarjev, skoraj v celoti izgubljene.⁷⁷ Največ se je ohranilo po zaslugi dolnjevidovskega župnika Josipa Čunčiča. Na Dunaju šolani župnik je očitno presodil, da je nekdanja oprema dominikanske cerkve primernejša za njegove cerkve, kakor pa da bi naročil novo, morda je k njegovi odločitvi za nakup pripomogla tudi ugodna cena. Od umetnikov, ki so delovali po naročilu ptujskih dominikancev, je mogoče identificirati Jožefa Holzingerja in Michaela Zilla, medtem ko so slike Rožnovenske Matere Božje in petnajstih skrivnosti Rožnega venca verjetno delo domače ptujske delavnice. Z nadaljnjimi raziskavami baročne opreme štajerskih cerkva pa bo verjetno mogoče prepoznati še več kosov opreme, ki je pred razpustom krasila ptujski dominikanski samostan.

VIRI IN LITERATURA

Mária G. Aggházy, Steirische Beziehungen der ungarländischen Barockkunst. *Acta Historiae Artium Academiae scientiarum Hungaricae*, 13, 1967, str. 313–352.

Doris Baričević, *Barokno kiparstvo sjeverne Hrvatske*. Zagreb 2008.

Metod Benedik, *Papeži. Od Petra do Janeza Pavla II.* Ljubljana 1996

Marjeta Ciglenečki, Samostanska oprema v preteklosti. *Minoritski samostan na Ptuju. 1239–1989* (ur. Jože Mlinarič, Marjan Vogrin). Celje 1989, str. 325–344.

Jože Curk, Oris gradbene zgodovine proštjske cerkve na Ptuju. *Ptujska župnijska cerkev sv. Jurija, Zbornik znanstvenega simpozija ob praznovanju 1150. obletnice posvetitve mestne cerkve in 850. obletnice »Konradove cerkve«* (ur. Stanko Krajnc). Ptuj 1998, str. 180–189.

J. Hampel, Die Metallwerke der ungarischen Kapelle im Aachener Münsterschatze. *Zeitschrift des Aachener Geschichtsvereins*, 14, 1892, str. 54–71.

Anđela Horvat, *Spomenici arhitekture i likovnih umjetnosti u Međumurju*. Zagreb 1956.

Haimo Kaindl, Alois Ruhri, *Pfarrkirche hl. Georg in Großklein, Pfarre Klein*. Salzburg 1995.

⁷⁷ Za namig, da bi se nekaj ptujskih slik utegnilo nahajati v oltarjih dominikanske cerkve sv. Martina v Szombathelyju, se zahvaljujem Branku Vnuku, vendar mi tega žal ni uspelo preveriti.

Barbara Kienzl, Die beiden Querhausaltäre und die Kanzel in der Stiftskirche. *Schatzhaus Kärntens. Landesausstellung St. Paul 1991. 900 Jahre Benediktinerstift, II.: Beiträge* (ur. Johannes Grabmayer, Günther Hödl). Klagenfurt 1991, str. 571–582.

Fran Kovačič, *Dominikanski samostan v Ptujju, zv. 1 (Ponatis iz »Voditelja«)*. Maribor 1914.

Fran Kovačič, *Dominikanski samostan v Ptujju, zv. 2: Gospodarska zgodovina*. Maribor 1914.

Katja Landgrebe, *Wallfahrtsbasilika Mariazell*. Ried im Innkreis 1999.

Angelo Lipinsky, Das Schatzkammerbild in der Wallfahrtskirche zu Mariazell, *Alte und moderne Kunst*, 13, št. 101, 1968, str. 2–7.

Andrija Lukinović, Pavao Markač, *Župa Sveta Marija v Međimurju u prošlosti i sadašnjosti*. Sveta Marija 2003.

Jože Mlinarič, Dominikanski samostan na Ptujju 1230–1786. Jože Mlinarič, Jože Curk, *Dominikanski samostan na Ptujju* (ur. Marija Hernja Masten). Ptuj 2009, str. 16–303.

Barbara Neubauer-Kienzl, Plastik. Barbara Neubauer-Kienzl, Wilhelm Deuer, Eduard Mahlknecht, *Barock in Kärnten*. Klagenfurt 2000, str. 31–105.

Hans Petschnig, Die Wallfahrtskirche zu Maria-Zell in Steiermark, *Mitteilungen der k.k. Centralcommission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale*, 14, 1869, str. 67–91.

Blaž Resman, *Kiparstvo poznega baroka na Gorenjskem*. Ljubljana 2007.

Nicolas Saint Fare Garnot, *Frühe italienische Malerei. Von Siena bis Florenz – Meisterwerke aus dem Lindenau-Museum Altenburg*. Stuttgart 2009.

Ingeborg Schemper Sparholz, Philipp Jacob Straub (?) (1706–1774), Stiftergruppe, Dreifaltigkeitsaltar der Stiftskirche St. Paul im Lavanttal. *Geschichte der bildenden Kunst in Österreich: Barock* (ur. Hellmut Lorenz). München-London-New York 1999, str. 542–543.

Horst Schweigert, Die Gnadenstatue und das »Schatzkammerbild« von Mariazell. *Schatz und Schicksal. Steirische Landesausstellung 1996. Mariazell & Neuberg an der Mürz, 4. Mai bis 27. Oktober* (ur. Helmut Eberhart, Heidelinde Fell). Graz 1996, str. 89–105.

Špela Spanžel, *Franc Berneker (1874–1932). Monografska razstava, december 2001–februar 2002*. Slovenj Gradec 2001.

Avguštin Stegenšek, *Novi oltar Marijinega vnebovzjetja v Cirkovcah. Delo Ivana Sojča*. Maribor 1909.

Sergej Vrišer, Dela štajerskih baročnih kiparjev v Medmurju. *Časopis za zgodovino in narodopisje*, NV 3 (38), 1967, str. 144–156.

Sergej Vrišer, Baročno kiparstvo v Slovenskih Goricah. *Svet med Muro in Dravo. Ob stoletnici 1. slovenskega tabora v Ljutomeru 1868–1968* (ur. Viktor Vrbnjak). Maribor 1968, str. 714–733.

Sergej Vrišer, *Baročno kiparstvo na slovenskem Štajerskem*. Maribor 1992

Sergej Vrišer, *Jožef Holzinger*. Maribor 1997.

Sergej Vrišer, Baročno kiparstvo v ptujski proštijiški cerkvi, *Ptujjska župnijska cerkev sv. Jurija, Zbornik znanstvenega simpozija ob praznovanju 1150. obletnice posvetitve mestne cerkve in 850. obletnice »Konradove cerkve«* (ur. Stanko Krajnc). Ptuj 1998, str. 208–209.

Kurt Woisetschläger, Peter Krenn, *Steiermark (ohne Graz)*. Wien 1982 (Dehio-Handbuch, Die Kunstdenkmäler Österreichs).

Adam Wolf, *Die Aufhebung der Klöster in Innerösterreich 1782–1790. Ein Beitrag zur Geschichte Kaiser Joseph's II.* Wien 1871.

P. Othmar Wonisch, *Mariazeller Wallfahrtsbücher, I., Geschichte von Mariazell*. Mariazell 1947.

Othmar Wonisch, *Führer durch die Mariazeller Schatzkammer. Sonderdruck aus dem Band II der »Mariazeller Wallfahrtsbücher«*. Mariazell 1955.

P. Othmar Wonisch, *Die vorbarocke Kunstentwicklung der Mariazeller Gnadenkirche. Dargestellt im Lichte der Geschichte, der Legenden und Mirakel*. Graz 1960.

...m..., Über die ursprüngliche Bestimmung des sogenannten Schatzkammer-Muttergottes-Bildes zu Maria Zell, *Mitteilungen der k.k. Centralcommission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale*, 14, 1869, str. LIV–LV.

Nadbiskupski arhiv Zagreb, NDS 6908/1911.

Steiermärkisches Landesarchiv, Graz, Staatsbuchhaltung, Nr. 40: Dominikaner Pettau, K. 37.

Zgodovinski arhiv na Ptuj, Rokopis R-32, Ludvik Pečko, Geschichte des Minoritenklosters und von Pfarre St. Peter und Paul zu Pettau, 1861.

Zgodovinski arhiv na Ptuj, 0177, Arhiv mesta Ptuja, šk. 30, ov. 84, Memorabilia I., 1697.

PRILOGA

Del Gleispachovega inventarnega zapisnika z navedbo cerkvene opreme in slik, 1785

Pag. 37 An Mobilien, und Geräthschaften. An Kirchen Sachen.	Fl.	Kr.
Eine Auferstehung Statue von Holz gefaßt, und etwas vergolddt in dem Kasten ausser der Sakrystey		30
Eine gefaßte hölzerne Mutter Gottes Statue		20
Ein hölzernes, und vergoltes Postamentl		20
Vier hölzerne vergolte Thronengel à 10 kr.		40
Vier Stk. Windlichter à 30 kr.	2	
Ein Kasten von weichem Holz, samt Schloß, und Bänder, worin die Sachen verwahret sind	2	
Der Hochaltar in der Klosterkirche samt vergoltem Tabernakul, und sechs grossen hölzernen Statuen mit einem allerheiligen Dreyfaltigkeitsaltar Blat ist geschätzt worden	200	
Sechs hölzerne, und vergolte Altarleichter à 30 kr.	3	

Fünf Stuck Sessel neben Hochaltar samt einem Baldekin von Holz mit vergoltem Laubwerk zusammen	3	
Ein Turifulum samt Schüssel von weissen Blech in der Sakristey	2	
Eine grosse Lampen von d(ett)o	5	
Vier kleine d(ett)o à 1 Fl.	4	
Ein Kruzifix von weissem Blech in der Sakristey	5	
Pag. 38		
Vier und zwanzig Altar Leichter von weissen Blech grosse und mittlere à 2 Fl.	48	
Zwey Leichter von Messing à 30 kr.	1	
Zwey d(ett)o kleiner à 15 kr.		30
Ein Kruzifix von schwarz gebeitzten Holz mit einem messingnen Herrgott		30
Ein neuer Seitenaltar von Holz ungefaßt mit einem gemahlenem Altarblatt die Bildniß des Rosenkranzes vorstellend in der Klosterkirche	70	
Ein Seitenaltar von Holz, und gefaßt mit dem Altarblatt des heil. Peter Martyrer vorstellend	30	
Vier hölzerne, und vergolte Altarleichter à 15 kr.	1	
Ein Seitenaltar mit vier grossen Statuen, und gefaßtem Tabernackul, nebst zwey grossen , und zwey kleinen Engeln, mit einem gemahlenem Altarblatt des heil. Vincentii Fererii vorstellend	60	
Ein Seitenaltar samt 4 grossen Statuen, und 3 Engeln von Holz, und gefaßt nebst einer Mutergottes Bildniß, das Altarblatt des heil. Dominicus vorstellend	80	
Fünfzehn Canon Taffeln von Verschiedenheit à 15 kr.	3	45
Fünfzehn Stück verschiedene gemahlene Bilder in schwarz gebaitzten Rammen à 15 kr.	3	45
Pag. 39		
Eine alte gefaßte Predigtkanzel von weichen Holz mit vergolten Laubwerke	15	
Zwey doppel Beichtstuhl von weichen Holz mit Saulen, und Verzierung à 4 Fl.	8	
Zwey und dreissig Kirchenstuhl von weichem Holz à 20 kr.	10	40
Zwei Bethschammel, und ein Buld		20
Zwey steinerne Weichbrunkössel à 1 Fl. 30	3	
Eine Vorthür von weichem Holz samt Bänden, und Schlösser mit 4 Theilen bei dem Hauptkirchenthere	6	

Ein Altar mit einem Kruzifix von Holz, und 3 gemahlene Mutter Gottes Bilder in vergolten Rahmen auf dem Convent Kohr	12	
Zwey grosse und zwey kleine Kohrstühl von weichen Holz samt eingeschraubten Leuchtern	3	
Vier Betschammel à 10 kr.		40
Drey andere lange Schammel von weichen Holz à 6 kr.		18
Ein zweytheiliges Pult samt zweyen Coral Büchern	2	
Zwey kleine d(ett)o à 3 kr.		6
Drey psalterien, und ein Rituale zusammen		45
Ein altes kleines Positiv	8	
Pag. 40		
Eine Orgel mit 6 Register, und dreyen Blaßbölgern auf dem Kirchenkohre	40	
Ein gemahlene Mutter Gottesbild an der Orgel		30
Zwey in Pergament eingebundene Koral Bücher mit gothischer Schrift	1	
Zwey Bethstühl samt Lähnen von weichem Holz und zwey Schamel		24
Ein Musickanten Pult von weichem Holz		20
Ein kleines d(ett)o		10
Eine hölzerne Ratschen		10
Verschiedene gemahlene Breter zum heil. Grab gehörig im Gang nebst Novitz Zimmer zusammen		30
Eine grosse Stellasche von weichem Holz samt einem Pult		36
Ein alter Altar von gefärbten Papier		30
Ein gemahlener Altar mit zwey Bildern in schwarzen Rahmen, vergolten Muscheln, und mit Glastafeln in dem Capelen Zimmer beim Oberamte		30
Zwey kleine alte Bilder		12
Drey Canontafel mit schwarzem Rahmen		30
Ein alter Altarpolster		10
Ein Altar samt Portatile mit gefaßten Dominici Bild 3 Canontafel, ein Altarpolster, samt d(ett)o Tuch in Kapellenzimmer beim Kacherlhof	3	
Pag. 41		
An Bildern		
Ein grosses mit vergolten Ram, und Ausschnitt gefaßtes Dominici Bild in dem Priorat zimmer		50

Ein d(ett)o kleineres die Mutter Gottes von Landshut in d(ett)o		20
Vier in Glaß gefaßte Bilder mir schwarz gebeitzten Rammen mit vergoldeten Rammenlaubwerk in den d(ett)o Zimmer à 10 kr.		40
Zwey kleiner mit vergolten Rammen in d(ett)o		15
Ein Bild mit Glaß, und vergolten Rammen, die heilige Anna vorstellend in neben Zimmer		12
Ein Rosenkrantz bild in einem schwarz gebeitzten Ram mit Glaß in d(ett)o		15
Ein Bild Maria Landshut mit einer schwarz gebeitzten Ramme, und vergolten Leisten in d(ett)o		14
Zwey Kupferstück in schwarzen Rammen mit Gläßern in d(ett)o		10
Ein Johan Nepomuck Bild mit einer schwarzen Rammen, und Glaß		10
Zwey kleine gefaßte Bilder mir vergoltem Rammen in d(ett)o		12
Ein Bild mit alten vergoltem Ramm in Suppriorzimmer		6
Pag. 42		
Ein Theses im Zimmer des P. Stephanz		1
Neun Bilder im Zimmer des P. Resch, worunter fünf gleiche, ein Frauenbild, und ein Theses		9
Ein Frauenbild im Zimmer des Pater Partner		1
Ein auf Leinwand gemahlenes Bild in Zimmer des Frater Spechtler		4
Drey Bilder in d(ett)o Zimmer		9
Drey alte gemahlene Bilder ganz schlecht		6
Ein altes Bild im Verwalter Zimmer		7
Ein alter Frauenbild im Secretariatzimmer		3
Ein altes Bild S. Dominici in d(ett)o Zimmer		3
Drey Theses im d(ett)o Zimmer		3
Zwey und zwanzig grosse und zwey und vierzig kleinere sehr alte Ordensbilder auf dem Gang zu ebener Erden à 1 kr.	1	4
Drey alte zerrischene Bilder in der Beckerey		3
Ein Theses in des Schaffer Zimmer		1
Sechs Stück alte Bilder in dem Portnerstübel à 2 kr.		12
Pag. 43		
Sechs Stück alte Theses in Noviziatzimmer N(umer)o 3 et 4 à 1 kr.		6
Dreyzehn Stück alte Bilder von Papier in d(ett)o Zimmer No 5		8
Zwey alte Theses in d(ett)o Zimmer N(umer)o 6		2

Zwey alte Theses, und zwey kleine Bildel in d(ett)o Zimmer N(umer)o		4
Drey alte Bilder in dem unbewohnten Zimmer N(umer)o 5		3
Ein altes Bild, samt Salvator in unbewohnten Zimmer N(umer)o 7		2
Drey grosse Theses mit Rammen in Kacherlhof		24
Acht und zwanzig alte Bilder von Papier in d(ett)o		28
Fünf Theses im zweyten Zimmer à 4 kr.		20
Vier alte Bilder im dritten Zimmer à 2 kr.		8
Vier Theses, und ein kleines Bild beim Oberamte im zweyten Zimmer		5
Drey Bilder mit schwarzen Rammen im dritten Zimmer		6
Ein Bild mit einer Ramm des heil. Vincentii bei dem Unteramte im Prioratzimmer		24
Pag. 44		
Ein Bild des heil. Ludovici mit einer Ram bei dem Unteramte im Prioratzimmer		24
Zwey Bilder S. Stephani, und Tekla in d(ett)o	1	
Neun grosse Apostelbilder im Saal à 6 kr.		54
Zwey Landschaften mit schlechten Rammen in d(ett)o		10
Ein Mutter Gottesbild gemahlen mit einer schlechten Rammen		20
Vier gemahlene Evangelistenbilder im dritten Zimmer		20
Fünf alte Theses in zweyten Zimmer à 3 kr.		15
Drey Theses im Zimmer No 4. à 3 kr.		9
Fünf Theses im zweyten Saal		10
Fünf Stuck alte Bilder mit Glaß ordinari Ramm à 4 kr. im Provincialatzimmer		20
Sieben Stuck alte Theses à 2 kr. in d(ett)o		14
Ein grosses halbrundes Bild der Ordensstifter mit Ramm im alten Refectorio		20
Ein d(ett)o der Klosterstifter in d(ett)o		20
Fünf Theses beim Unteramte im zweyten Zimmer à 3 kr.		15
Eine Roleten eben auch beim d(ett)o Zimmer		20

Mahrburg den 12ten Juni 786
Karl Friedrich Graf von Gleispach
k. H. und Verord. Aufhebungskommissarius

THE BAROQUE FURNISHINGS AND FITTINGS OF THE PTUJ DOMINICAN CHURCH

Summary

The sacral art works from the church and other areas of the monastery lost their liturgic, narrative and ornamental function as a result of the 1786 dissolution of Ptuj Dominican monastery. Soon after the dissolution, the fittings were listed and evaluated (a part of the inventory record is attached) and in autumn an auction was organised. The art works which were not sold were donated to less well-off churches while the cell furniture remained in the possession of the former monks. With the help of written sources and iconographic analysis, the article tries to reconstruct the then church fittings and to determine which artists received commissions in the Baroque period to create works of art for the Ptuj Dominicans. The Baroque artworks of the Dominican Church were as luxurious as those of the Ptuj Minorite Church. Next to the main altar there were, at the time of dissolution, five other altars in the church: the Rosemary altar, and the altar of Saint Peter Martyr next to the triumphal arch; the altar of St. Vincent Ferrer and St. Dominic in the nave, and the altar with wooden crucified Saviour and three paintings of the Mother of God on the monks' choir. Besides the above mentioned altars, there are also some other parts of the fittings listed in the inventory record, such as the pulpit, soft wooden seats, confessionals and a pipe organ with six registers. In the known written records, only one buyer who was active at the auction could be identified. This was Josip Čunčič (Josephus Csuncsics), who was the parish priest in Donji Vidovec in Međimurje between 1782 and 1813. The succursal church of Holy Mary in Sveta Marija in Međimurje was until 1789 also part of his parish. Čunčič bought the painting of the Assumption of Mary and sculptures from the Dominican main altar for the main altar in Sveta Marija. While the painting was destroyed at the beginning of the 20th century, the wooden statues of St. Dominic, St. Augustin, St. John the Baptist, St. Joseph, and of two angels were preserved. They are set on the altar designed between 1909 and 1910 by Alois Zoratti, who was a gilder and restorer in Maribor. It is still impossible to determine which sculptor was responsible for the monumental sculptures of saints and angels for the Ptuj main altar built in 1757. Janez Gabrič, who has been named in the existing literature as the sculptor, could not have created this work, as his other pieces, which are documented in Komenda, do not match the Ptuj saints in posture, knowledge of anatomy and other featured details. Josip Čunčič did not buy only the main altar at the auction, but also two side altars of St. Dominic and St. Vincent Ferrer. Four saints (St. Pope Pius V., St. Charles Borromeo, St. Catherine and St. Barbara), two angels and a tabernacle are on the main altar in the parish church in Donji Vidovec. The image of the Mother of God from the St. Dominic altar in Ptuj was also put on the tabernacle. The above mentioned sculptures for the Ptuj altar were designed around 1776 by the Maribor sculptor Josef Holzinger. The sculptures and ornaments from the former Ptuj St. Dominic altar were placed on the St. Anthony of Padua and St. Benedict side altars in Donji Vidovec. St. Thomas Aquinas, St. Hyacinth (?), St. Ladislaus and St. Florian are probably works by the Carinthian sculptor Michael Zill and originate from around 1780. The image of the Mother of God from the former St. Dominic altar is especially interesting; today it is placed on the main altar in Donji Vidovec. It is a copy of a gracious image named *Schatzkammerbild* that was donated in 1370 by the Hungarian king Louis the Great from the Angevin family to the pilgrimage church in Mariazell, a place specially honoured by Hungarian pilgrims. The copy was made in the second half of the 18th century, just before the new St. Dominic altar in Ptuj was set. The painting of the Rosemary Mother of God with St. Dominic and St. Catherine of Siena was probably also taken from Ptuj to the St. Vitus Church. Parts of the furnishings that couldn't be sold at the auction were donated to less well-off churches, and some of them to the Trinity Church in Podlehnik, which was

previously part of the monastery. On the basis of oral testimonies, form and measurements we assume that the church banks originating from 1692 and the fifteen Rosary paintings from 18th century were transferred from Ptuj to Podlehnik. Another overview of the archive materials showed that many more of the Baroque artworks from the Ptuj Dominican Church were preserved as known in the literature. The majority was saved thanks to Josip Čunčić, the parish priest from Donji Vidovec. Among the artists who created works for the Ptuj Dominicans the sculptors Josef Holzinger and Michael Zill could be identified. The Dominicans most likely ordered paintings in the local Ptuj workshops.

DIE BAROCKE AUSSTATTUNG DER DOMINIKANERKIRCHE IN PTUJ/PETTAU

Zusammenfassung

Sakrale Kunstwerke in der Kirche und anderen Klosterräumlichkeiten verloren wegen der Auflösung des Dominikanerklosters in Ptuj/Pettau im Jahr 1786 ihre liturgische –, narrative – und Zierfunktion. Bald nach der Auflösung wurde die Ausstattung inventarisiert und bewertet (ein Teil des Inventarisierungsprotokolls ist beigelegt) und im Herbst wurde eine Auktion organisiert. Die nicht verkauften Arbeiten wurden armen Kirchen verschenkt, die Ausstattung der Klosterzellen blieb Eigentum der ehemaligen Ordensbrüder. Der Artikel versucht anhand von schriftlichen Quellen und ikonographischer Analyse die ehemalige Ausstattung der Kirche zu rekonstruieren und herauszufinden, bei welchen Künstlern die Dominikaner in Ptuj/Pettau in der Barockzeit ihre Kunstwerke erwarben. Die barocke Ausstattung der Dominikanerkirche war genauso prächtig wie die der Minoritenkirche in Ptuj/Pettau. Neben dem Hochaltar waren in der Kirche zur Zeit der Auflösung noch fünf weitere Altäre: der Rosenkranzaltar und der Altar des heiligen Petrus Märtyres neben dem Triumphbogen; der Altar des heiligen Vinzenz Ferrer und des heiligen Dominikus im Kirchenschiff sowie der Altar mit dem Gekreuzigten aus Holz und drei Bildern der heiligen Mutter Gottes auf dem Mönchschor. In dem Inventarisierungsprotokoll wurden neben den oben genannten Altären und einigen kleineren Ausstattungsgegenständen noch eine Kanzel, Sessel aus weichem Holz, Beichtstühle und eine Orgel mit sechs Registern erwähnt. Aus den uns bekannten schriftlichen Quellen konnte nur ein Käufer, der bei der Auktion mitmachte, identifiziert werden. Dieser war Josip Čunčić (Josephus Csuncsics), der zwischen 1782 und 1813 Pfarrer in Donji Vidovec in Međimurje war. Zu seiner Pfarre gehörte auch die Filiationkirche in Sveta Marija in Međimurje. Für den Hochaltar in Sveta Marija kaufte Čunčić das Altarbild der Mariä Himmelfahrt und Skulpturen des Dominikanerhochaltars. Während das Bild am Anfang des 20. Jahrhunderts vernichtet wurde, blieben in der Kirche noch die Holzskulpturen des heiligen Dominikus, des heiligen Augustinus, des heiligen Johannes des Täufers, des heiligen Josefs und zwei Engel erhalten. Diese stehen auf dem Altar, der zwischen 1909 und 1910 von dem Marburger Vergolder und Restaurator Alois Zoratti entworfen wurde. Bisher war es nicht möglich herauszufinden, welcher Bildhauer die monumentalen Skulpturen der Heiligen und der Engel für den Hochaltar im Jahr 1757 anfertigte. Der in der vorläufigen Literatur erwähnte Janez Gabrič kann nicht der Autor sein, denn seine dokumentierten Arbeiten in Komenda/Commenda stimmen aufgrund ihrer Körperhaltung, Anatomie und Details nicht mit den Heiligen aus Ptuj/Pettau überein. Neben dem Hochaltar ersteigerte Josip Čunčić bei der Auktion noch zwei Seitenaltäre des heiligen Dominikus und des heiligen Vinzenz Ferrer. Vier Heiligenskulpturen (Papst Pius V., der heilige Karl Borromäus, die heilige Katharina von Alexandria und die heilige Barbara), zwei Engel und der Tabernakel vom Altar des heiligen Vinzenz wurden auf den Hochaltar der Pfarrkirche in Donji Vidovec gestellt.

Auf dem Tabernakel stellte man ebenso das Bildnis der heiligen Mutter Gottes, das davor auf dem Altar des heiligen Domenikus in Ptuj/Pettau stand. Die genannten Skulpturen wurden um 1776 für den Altar in Ptuj/Pettau von dem Mariborer/Marburger Bildhauer Josef Holzinger angefertigt. Die Skulpturen und die Ornamentik des ehemaligen Pettauer Altars des heiligen Domenikus wurden in Donji Vidovec an den Seitenaltären des heiligen Antonius von Padua und des heiligen Benedikts angebracht. Der heilige Thomas von Aquin, der heilige Hyazinth von Polen(?), der heilige Ladislaus und der heilige Florian sind wahrscheinlich Arbeiten des Kärntner Bildhauers Michael Zill und sind um 1780 entstanden. Besonders interessant ist das Bildnis der Mutter Gottes des ehemaligen Altars des heiligen Domenikus, das sich jetzt auf dem Hochaltar in Donji Vidovec befindet. Es ist eine Kopie des Gnadenbildes, genannt *Schatzkammerbild*, das der ungarische König Ludwig I. aus dem Haus von Anjou um 1370 dem Wallfahrtszentrum Mariazell, das vor allem von ungarischen Pilgern verehrt wird, schenkte. Die Kopie ist erst in der zweiten Hälfte des 18. Jahrhunderts entstanden, kurz vor dem Aufbau des neuen Aufsatzes von dem Altar des heiligen Domenikus. Aus Ptuj/Pettau wurde wahrscheinlich auch das Bild von Maria Rosenkranz mit dem heiligen Domenikus und der heiligen Katharina von Siena in die Kirche des heiligen Vitus übersiedelt. Jener Teil der Ausstattung, der bei der Auktion nicht verkauft wurde, wurde armen Kirchen geschenkt, einige auch der Kirche der Heiligen Dreifaltigkeit in Podlehnik/Lichtenegg in der Steiermark, die auch zum Dominikanerkloster gehörte. Aufgrund mündlicher Überlieferungen, der Form und der Maße können wir annehmen, dass die Kirchenbänke aus der Zeit um 1692 und fünfzehn Bilder mit der Rosenkranzthematik aus dem 18. Jahrhundert von Ptuj/Pettau nach Podlehnik/Lichtenegg gebracht wurden. Nach einer erneuten Überprüfung von Archivquellen stellte sich heraus, dass ein viel größerer Teil der barocken Ausstattung der Dominikanerkirche in Ptuj/Pettau, wie bis heute in der Literatur angeführt, erhalten blieb. Das meiste blieb Dank des Pfarrers Josip Čunčić aus Donji Vidovec erhalten. Von den Künstlern, die im Auftrag der Ptuj/Pettau Dominikaner tätig waren, konnten nur die Bildhauer Josef Holzinger und Michael Zill identifiziert werden, während die meisten Gemälde wahrscheinlich in lokalen Malerwerkstätten in Auftrag gegeben wurden.